

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΚΩΣΤΑ ΣΗΜΙΤΗ

Πενήντα χρόνια μετά τη συνθήκη της Ρώμης, ο τέως πρωθυπουργός μιλά για το μέλλον της Ε.Ε.

Κύριε πρόεδρε, η απόρριψη του Σχεδίου Συντάγματος της Ε.Ε. ερμηνεύθηκε ως μεγάλο πλήγμα στο ευρωπαϊκό εγχείρημα. Πού βρισκόμαστε σήμερα;

Η κρίση που δημιούργησε η έκβαση των δύο δημοψηφισμάτων οδήγησε στην απόφαση να υιοθετηθεί μια περίοδος προβληματισμού για να εκτιμηθεί η κατάσταση και να ληφθούν οι αναγκαίες αποφάσεις για το παραπέρα. Η εκτίμηση αυτή και η χάραξη της νέας πορείας γίνονται τώρα από τη γερμανική προεδρία. Θα παρουσιάσει τα αποτελέσματα στη Σύνοδο Κορυφής του Ιουνίου.

Η κατάσταση όμως της μέχρι τώρα απραξίας επιδείνωσε το κλίμα της αναποτελεσματικότητας της Ένωσης, αφού τα προβλήματα χρονίζονται, οι εξελίξεις στον περίγυρό μας τρέχουν και απαντήσεις δεν υπάρχουν. Το στρατόπεδο όσων δεν επιθυμούν μια όλο και στενότερη συνεργασία ενισχύθηκε.

Η τάση που θα επηρεάσει τις εξελίξεις είναι μάλλον εκείνη που θέλει να περιορίσει το εύρος των προτεινομένων από το Σχέδιο Συντάγματος αλλαγών.

Μετάχετε στην Επιτροπή Σοφών που έχει συγκροτηθεί από προσωπικότητες ευρωπαϊκού κύρους προκειμένου να υποβάλτε προτάσεις για την έξοδο από την κρίση. Ποιες είναι οι εκτιμήσεις σας;

Θα μπορούσε κανείς να συνοψίσει τις διαφορετικές προτάσεις και τις παραλλαγές τους σε δύο κεντρικά ρεύματα σκέψης. Υπάρχει, κατ' αρχάς, το ρεύμα εκείνων που πιστεύουν στην ανάγκη της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, της αυθεντικής πολιτικής ενοποίησης της Ευρώπης ως μόνης αξιόπιστης προϋπόθεσης για να απαντηθούν αποτελεσματικά τα αιτήματα και οι ανάγκες των πολιτών της.

Σε αυτούς δεν ανήκουν μόνο οι Γάλλοι που απέρριψαν το Σχέδιο Συντάγματος ζητώντας ένα σχέδιο με περισσότερη Ευρώπη, αλλά και εκείνοι που ασπάζονται το υπάρχον σχέδιο και θέλουν με κατάλληλη καμπάνια να πείσουν ότι σ' αυτήν τη φάση είναι το μέγιστο που μπορεί να επιτευχθεί, ώστε να καταστεί δυνατή η αποδοχή του.

Στον αντίποδα αυτής της προσέγγισης βρίσκονται οι κοινωνικές και πολιτικές δυνάμεις που δεν υποστηρίζουν μια στενότερη συνεργασία και αρνούνται την πολιτική ενοποίηση. Για παράδειγμα, οι Βρετανοί, αν και η ηγεσία τους συνήνεσε στο τελικό Σχέδιο του Συντάγματος, θεωρείται βέβαιο ότι θα το καταψηφίσουν όταν τεθεί στην κρίση τους. Το συμπέρασμα είναι

Η Ευρωπαϊκή Ένωση κινδυνεύει να μείνει μια αγορά για τους ισχυρούς

ΤΟΥ ΒΑΣΙΛΗ ΣΚΟΥΡΗ

Πλατφόρμα για την έξοδο της Ευρωπαϊκής Ένωσης από την κρίση που βρίσκεται σήμερα, πενήντα χρόνια μετά τη Συνθήκη της Ρώμης, παρουσιάζει με συνέντευξή του στο «Εθνος της Κυριακής» ο τέως πρωθυπουργός Κώστας Σημίτης. «Το σχέδιο Συντάγματος δεν μπορεί σ' αυτήν τη φάση ούτε να βελτιωθεί στην κατεύθυνση που θέλουν οι λεγόμενοι ευρωπαϊστές ούτε να παραμείνει ως έχει, με την ελπίδα ότι θα μπορέσουν να πειστούν όλες οι εθνικές κοινωνίες να το ψηφίσουν», δηλώνει χαρακτηριστικά ο κ. Σημίτης και προειδοποιεί: «στο τέλος, αν δεν υπάρξει κάποιο βήμα μπροστά, θα απομείνει μια μεγάλη αγορά όπου οι ισχυροί θα μπορούν να γίνουν ακόμη πιο ισχυροί σε βάρος των μικρών και των ασθενέστερων». Ο τέως πρωθυπουργός θέτει ως κεντρικό ζήτημα την αποτελεσματικότητα της Ένωσης και τον τρόπο λήψης των αποφάσεων, καθώς και την εμβάθυνση και τη διεύρυνση κρίσιμων πολιτικών, ενώ θεωρεί εθνική υπόθεση την ένταξη της Ελλάδας στην πρώτη ταχύτητα της ΟΝΕ.

ευδιάκριτο: το Σχέδιο Συντάγματος δεν μπορεί σ' αυτήν τη φάση ούτε να βελτιωθεί στην κατεύθυνση που θέλουν οι λεγόμενοι ευρωπαϊστές ούτε να παραμείνει ως έχει, με την ελπίδα ότι θα μπορέσουν να πειστούν όλες οι εθνικές κοινωνίες να το ψηφίσουν.

Συνηπώς βρισκόμαστε μπροστά σε αδιέξοδο;

Πιστεύω πως όχι. Πρέπει να επιχειρήσουμε μια τρίτη προσέγγιση. Διαφορετικά θα μείνουμε στην Ευρώπη του χθες, θα ενισχύσουμε τη σταδιακή αποδυνάμωση των θεσμών και των πολιτικών της και θα απαξιώσουμε όσα έχουμε μέχρι σήμερα κατακτήσει. Στο τέλος, αν δεν υπάρξει κάποιο βήμα μπροστά, θα απομείνει μια μεγάλη αγορά όπου οι ισχυροί θα μπορούν να γίνουν ακόμη πιο ισχυροί σε βάρος των μικρών και των ασθενέστερων.

Και ποια είναι η τρίτη προσέγγιση;

Να επικεντρωθούμε στα μεγάλα ζητήματα που οδήγησαν τις ηγεσίες της Ένωσης να συμφωνήσουν το 2001 στο Λάκεν για το ποιες πρέπει να είναι οι προτεραιότητες της Ένωσης για να ανταποκριθεί στις σύγχρονες προκλήσεις. Και με κριτήριο αυτές να προσεγγίσουμε το

κείμενο του Σχεδίου Συντάγματος, να επιλέξουμε τι κρατάμε και τι αφήνουμε για μεταγενέστερη μεταρρύθμιση.

Ποιες είναι αυτές οι προτεραιότητες που συγκέντρωναν συναίνεση απ' όλους και εξακολουθούν να είναι επίκαιρες και σήμερα;

Ένα κεντρικό ζήτημα είναι η αποτελεσματικότητα της Ένωσης. Οι θεσμοί της, τα όργανα της Ένωσης και η σχέση μεταξύ τους έχουν καταστεί περίπλοκοι, γραφειοκρατικοί, αδιαφανείς. Με την αύξηση των κρατών-μελών σε 27 τα προβλήματα έχουν επιδεινωθεί. Χρειαζόμαστε μια συνολική αναμόρφωση που θα επιτρέψει ταχύτερη λήψη αποφάσεων και μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα ως προς τον στό-

χο που επιδιώκεται. Είναι αναγκαίο να γίνουν αποδεκτές οι αλλαγές στον τρόπο άσκησης της προεδρίας στην Ένωση, στη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, στη διαδικασία και τις προϋποθέσεις για τη λήψη αποφάσεων από τα όργανα. Για παράδειγμα, να ισχύσει σε μεγαλύτερη έκταση η αρχή της πλειοψηφίας και να υπολογίζεται κατά πιο δημοκρατικό τρόπο η πλειοψηφία. Η πλειοψηφία να μην διαμορφώνεται μόνο επί τη βάση των ψήφων που διαθέτει κάθε κράτος-μέλος, αλλά να υπολογίζεται και το μέγεθος του πληθυσμού τους, ώστε η απόφαση να εκφράζει τόσο την πλειοψηφία των κρατών όσο και την πλειοψηφία των πολιτών της Ένωσης.

Ο ρόλος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου να αναβαθμισθεί, το ίδιο και η συμμετοχή των εθνικών Κοινοβουλίων στην ευρωπαϊκή πορεία. Όλα αυτά συντελούν στην ενίσχυση της δημοκρατίας.

Αυτή η θεσμική μεταρρύθμιση αρκεί;

Όχι. Χρειάζεται εξίσου η εμβάθυνση και η διεύρυνση κρίσιμων πολιτικών. Η αποτελεσματικότητα της Ένωσης θα κριθεί από το κατά πόσο οι πολιτικές της απαντούν στα ζωτικά ζητήματα της σύγχρονης πραγματικότητας. Θα κριθεί από

το εάν η Ένωση θα διαδραματίσει έναν ουσιαστικότερο ρόλο στη διεθνή σκηνή για περισσότερη ειρήνη, συνεργασία, δικαιοσύνη. Από το πώς διαμορφώνεται μια πιο αποτελεσματική πολιτική άμυνας και ασφάλειας. Πώς απαντάμε στα μεταναστευτικά ρεύματα και στην πρόκληση μιας ομαλής ενσωμάτωσής τους.

Πώς προσδιορίζουμε όρους για μια πιο ασφαλή καθημερινότητα απέναντι στην οργανωμένη ή μη εγκληματικότητα. Πώς εξασφαλίζουμε την εφαρμογή μιας κοινωνικής πολιτικής. Η απαρίθμηση είναι ενδεικτική. Πρέπει να προσπαθήσουμε να εντάξουμε όσο περισσότερες πολιτικές μπορούμε με τη συναίνεση όλων.

Και οι ευαίσθητες που οδηγούν στην άρνηση τότε των μεν, τότε των δε;

Πρέπει να τις επανεκτιμήσουμε, κάποιες να σεβασθούμε. Για παράδειγμα, υπάρχουν χώρες που αντιδρούν κατηγορηματικά είτε για λόγους ιστορικούς είτε από ευρωσκεπτικισμό στον χαρακτήρισμό της νέας συνθήκης ως Σύνταγμα. Όμως, η επωνυμία παρά τη συμβολική της σημασία δεν πρέπει να είναι εμπόδιο ώστε να ματαιωθούν άμεσα αναγκαίες μεταρρυθμίσεις.

Μπορούμε να δώσουμε στο νέο εγχείρημα τη νομική μορφή μιας Συνθήκης, όπως είχαν όλες οι προηγούμενες ρυθμίσεις πάνω στις οποίες στηρίχθηκε η εξέλιξη της Ένωσης. Άλλες λύσεις που δεν θα μπορούσαν να γίνουν τώρα αποδεκτές θα εξετασθούν αργότερα. Η προσαρμογή της Ένωσης πρέπει να είναι μια διαρκής διαδικασία.

Είναι ικανή μια τέτοια Ευρώπη για να απαντήσει στις προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι λαοί της;

Σίγουρα όχι. Όμως, ποια είναι η κατάσταση σήμερα; Ανάμεσα στα 27 κράτη-μέλη υποστηρίζονται όλες οι επιλογές, από την εφαρμογή των μέχρι τώρα συνθηκών χωρίς νέες τροποποιήσεις έως την εκπόνηση ενός νέου Σχεδίου Συντάγματος που θα περιελάμβανε ρυθμίσεις στην κατεύθυνση της πολιτικής ενοποίησης, επιπλέον εκείνων που υπάρχουν στο υφιστάμενο ήδη και αμφισβητούμενο ως ανεπαρκές σχέδιο. Οι διχογνωμίες πολλαπλασιάζονται αν συνεκτιμήσουμε και τις διαφορετικές θέσεις που υποστηρίζονται για μείζονα ζητήματα, όπως είναι το θέμα αν υπάρχει ευρωπαϊκή ταυτότητα ή το μέλλον των ενδεχόμενων διευρύνσεων.

Η απραξία και η χωρίς τέλος συζήτηση της συζήτησης θα έχουν ως αποτέλεσμα να υπερισχύσουν στην πράξη οι απόψεις που θέλουν την Ένωση μόνο ως μία ενιαία αγορά.

Οι πολίτες θέλουν «περισσότερη Ευρώπη», αλλά οι θεσμοί έχουν καταντήσει αδιαφανείς και γραφειοκρατικοί

ΧΡΕΙΑΖΟΝΤΑΙ προσπάθεια, συνέπεια, παρουσία, επιδόσεις που να αποδεικνύουν, αν διαμορφωθεί η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων, ότι είμαστε άξιοι να ενταχθούμε στην πρώτη ταχύτητα. Πρέπει να το επιδιώξουμε, αποτελεί εθνική ανάγκη.

Είναι σημαντικό να μπορέσουμε να δώσουμε και πάλι μια δυναμική στο στοιχείο που ήταν πάντα ζωτικό για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Στη βήμα βήμα μετεξέλιξή της. Να μπορέσουμε στη συνέχεια να επιδιώξουμε παρά πέρα στόχους με επιμέρους συνεργασίες για όσους το επιθυμούν, όταν δεν συναινούν όλοι. Γι' αυτό και υποστηρίζω την προσέγγιση που μπορεί να μας βγάλει από το αδιέξοδο, να προχωρήσουμε στην αποδοχή αυτού που διαφαίνεται σήμερα ως κοινά αποδεκτό, αν και υστερεί σε σχέση με το επιβαλλόμενο.

Σ' αυτήν τη βήμα βήμα εξέλιξη, ποιο θα ήταν το επόμενο βήμα;

Πρέπει, κατ' αρχάς, να ανοίξει και πάλι η συζήτηση για την οικονομική διακυβέρνηση της Ένωσης. Να αποκατασταθεί μια ισορροπία μεταξύ της οικονομικής και νομισματικής πτυχής της ΟΝΕ.

Οι πολιτικοί υπόλογοι για την οικονομική πορεία της Ένωσης, το

Πρέπει να προχωρήσουμε σε μια νέα συνθήκη που θα κάνει τους θεσμούς της Ένωσης πιο αποτελεσματικούς

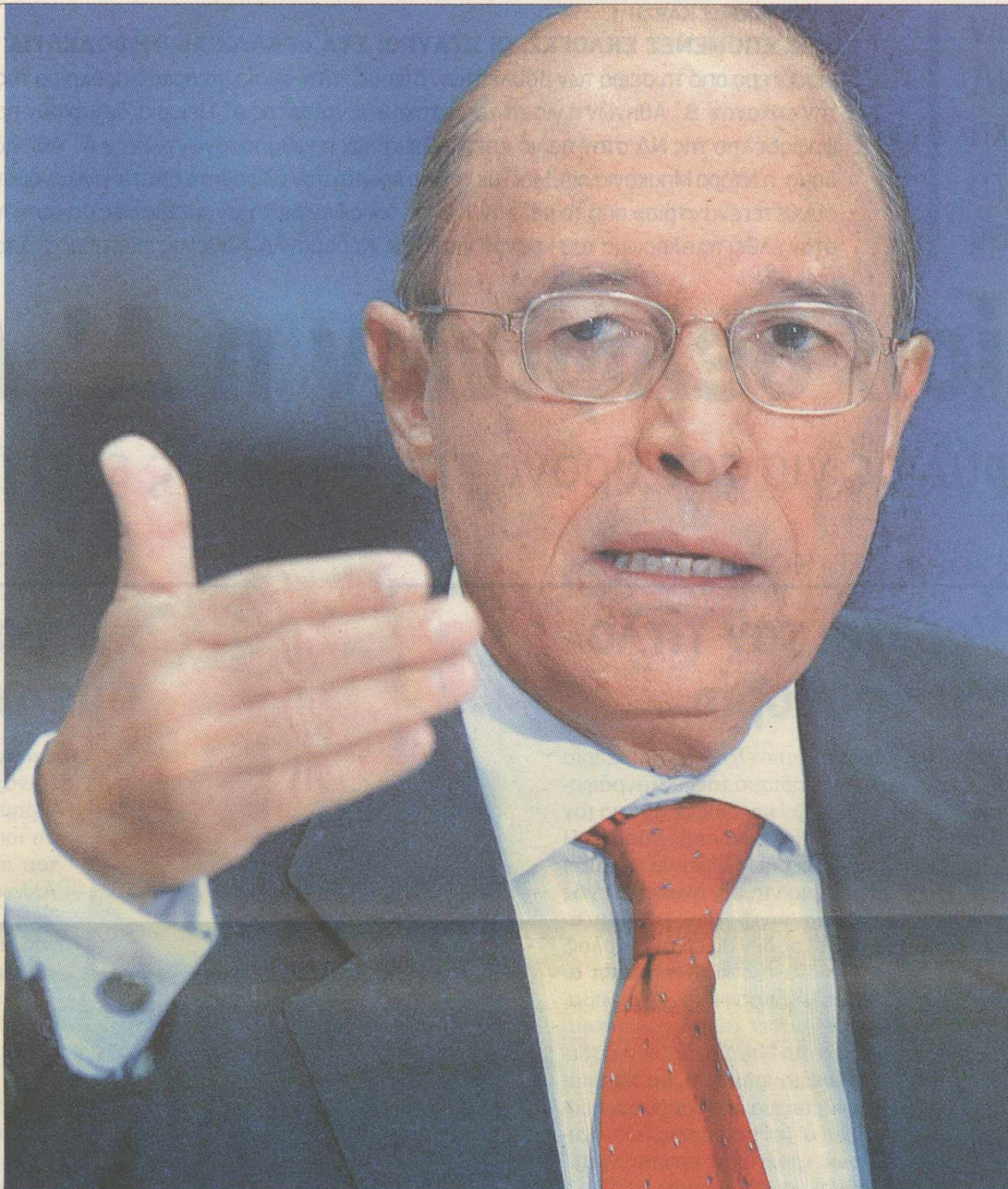
ΕCOFIN, να έχουν ανάλογες εξουσίες απέναντι στην Κεντρική Τράπεζα χωρίς να αναιρεθεί η ανεξαρτησία της, που είναι αναγκαία.

Πρέπει να δούμε πώς η ενισχυμένη Ένωση που θα προκύψει από την υιοθέτηση της νέας συνθήκης μπορεί να συμβάλει στη συνδιαμόρφωση μιας παγκόσμιας δημοκρατικής διακυβέρνησης. Να πιέσει για την αναβάθμιση κρίσιμων διεθνών οργανισμών όπως ο ΟΗΕ, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η Διεθνής Τράπεζα κ.ά.

Να πρωτοστατήσει στη διαμόρφωση ενός πολυμερούς μοντέλου συνεργασίας μεταξύ διεθνών οργανισμών και αντιπροσωπευτικών χωρών απ' όλο τον κόσμο, ώστε η συζήτηση σε ανώτατο επίπεδο να μην περιορίζεται μόνο στα μέλη του G8, όπως συμβαίνει σήμερα.

Κι ακόμη: να εξετάσουμε πώς μπορεί η Ένωση να παρέμβει σε παγκόσμια κλίμακα για να ανακατίσει τις αρνητικές συνέπειες της παγκοσμιοποίησης.

Να αναπτύξει μια ολοκληρωμένη και αποτελεσματική πολιτική απέναντι στα απειλητικά περιβαλλοντικά προβλήματα με μια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Αλλά να α-

Στην άγνοια και στον επαρχιωτισμό οφείλεται η «ακινησία» Καραμανλή

Για ποιον λόγο, άραγε, η ελληνική κυβέρνηση και προσωπικά ο κ. Καραμανλής δεν αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες στην Ευρωπαϊκή Ένωση; Γιατί αυτή η έλλειψη κινητικότητας;

Η χώρα μας λόγω του μεγέθους της, της γεωπολιτικής της θέσης, των εθνικών ζητημάτων που αντιμετωπίζει οφείλει να έχει σχέδιο για την Ευρώπη και τον ρόλο μας σ' αυτήν, να παίρνει πρωτοβουλίες που το υπηρετούν. Αν συμπεριφέρεται ως μικρή χώρα, που την ενδιαφέρουν μόνο τα δικά της θέματα, οι εταίροι μας θα αδιαφορούν μονίμως γι' αυτήν. Υπάρχουν χώρες του ιδίου ή και μικρότερου μεγέθους από την Ελλάδα των οποίων η φωνή ακούγεται, γιατί ενδιαφέρονται και συμμετέχουν στη διαμόρφωση των ευρωπαϊκών πολιτικών.

Παράδειγμα η Σουηδία, η Ολλανδία, η Πορτογαλία όταν ήταν πρωθυπουργός ο κ. Γκουτιέρρες. Ο κ. Καραμανλής, όπως δείχνουν τα πεπραγμένα της θητείας του, έχει επιλέξει -όχι μόνο απέναντι στην Ευρωπαϊκή Ένωση- την τακτική της παθητικής παρακολούθησης όσων συμβαίνουν. Με αυτήν τη λογική εγκατέλειψε λίγους μήνες μετά την ανάληψη της διακυβέρνησης της χώρας όσα είχαμε κατακτήσει επί-

πλέον και με σκληρές διαπραγματεύσεις στις αποφάσεις του Ελσίνκι. Αυτή η στάση είναι συνέπεια της έλλειψης ενδιαφέροντος, άγνοιας, αποφυγής δυσκολιών και επαρχιωτισμού, αποτέλεσμα του γεγονότος ότι δεν είχε καμιά ευρωπαϊκή εμπειρία προτού γίνει πρωθυπουργός.

Υπάρχει, εν δυνάμει έστω, πρόβλημα «ευρωσkeptικισμού» στην Ελλάδα;

Εκτιμώ ότι στην Ελλάδα ισχύει ό,τι και στις περισσότερες άλλες χώρες. Αφενός, αναγνωρίζεται από τη μεγάλη πλειοψηφία της ελληνικής κοινωνίας η συμβολή της Ένωσης στη διασφάλιση της ειρήνης, της δημοκρατίας και της ευημερίας στα πενήντα χρόνια της ύπαρξής της. Ιδιαίτερα για την Ελλάδα, η συμβολή της με τους κοινωνικούς πόρους στην ανάπτυξη και στην κοινωνική συνοχή, με τη νομοθεσία της στον εκσυγχρονισμό της οικονομίας και της κοινωνίας. Αφετέρου διαπιστώνονται ελλείψεις και υστερήσεις -άποψη που υιοθετώ και εγώ- οι οποίες δίνουν βάση για άσκηση κριτικής. Τη θεωρώ επιβεβλημένη, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι αμφισβητούνται ο ρόλος της Ένωσης και η σημασία για τη χώρα μας της ευρωπαϊκής πορείας.

να αποκριθεί και σε προκλήσεις πιο εξειδικευμένες, όπως η διαμόρφωση μιας πολύπλευρης μακροχρόνιας πολιτικής στη σχέση της με την Κίνα.

Πιστεύετε ότι το εγχείρημα που επεξεργάζεστε στην Επιτροπή Σοφών θα έχει επιτυχία;

Πιστεύω ότι μπορεί να συσπειρώσει γύρω του μια μεγάλη πλειοψηφία πολιτικών και κοινωνικών δυνάμεων. Ελπίζω η γερμανική προεδρία να μπορέσει να αξιοποιήσει τα αποτελέσματά μας στη Σύνοδο Κορυφής του Ιουνίου.

Είναι προς το συμφέρον της Ελλάδας οι δύο ταχύτητες στην Ε.Ε.; Και πρέπει η Ελλάδα να έχει ως στόχο την ένταξή της στην πρώτη ταχύτητα;

Η Ευρώπη των 27 είναι πια μια ιδιαίτερα μεγάλη συνένωση κρατών, που συγχρόνως χαρακτηρίζεται σ' αυτό το στάδιο από ανισότητες, ιδιομορφίες, αποκλίνουσες αντιλήψεις για το μέλλον της Ένωσης. Δεν μπο-

Ακούγεται η φωνή χωρών μικρότερων από την Ελλάδα, την ώρα που η κυβέρνηση περιορίζεται σε παθητική στάση

ρεί να προχωρήσει όταν σε κάθε ζήτημα θα πρέπει να συμμορφώνεται με την άποψη του πλέον διστακτικού εταίρου ή εκείνου που θέλει να παρεμποδίσει τις εξελίξεις. Χρειάζεται γι' αυτό μια πρωτοπορία κρατών που θα ηγηθούν στην εμβάθυνση των πολιτικών της Ένωσης, ένα σχήμα ανοικτό σε όποιον επιθυμεί στη συνέχεια να προσχωρήσει. Οι δύο ταχύτητες είναι επιβεβλημένες.

Η Ελλάδα με την προσχώρησή της στην ΟΝΕ απέδειξε ότι έχει και την πολιτική βούληση και τις ικανότητες να συμμετέχει στον κεντρικό πυρήνα της Ένωσης, άρα και να συμμετάσχει στο όποιο σχήμα της λεγόμενης πρώτης ταχύτητας. Αυτό θα έχει αναμφισβήτητα επιπτώσεις στην αναβάθμιση του ρόλου της Ελλάδας, αλλά και για τα ωφέληματα που θα μπορεί να αντλήσει, για την ικανότητά της να επηρεάζει ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις.

Ομως, ας μη γελιόμαστε. Χρειάζονται προσπάθεια, συνέπεια, παρουσία, επιδόσεις που να αποδεικνύουν, αν διαμορφωθεί η Ευρώπη των δύο ταχυτήτων, ότι είμαστε άξιοι να ενταχθούμε στην πρώτη ταχύτητα. Πρέπει να το επιδιώξουμε, αποτελεί εθνική ανάγκη.